

Висновки. Найперспективнішим напрямком розвитку є інформаційні і комп'ютерні технології та інноваційні розробки. Розвиток авіабудування, суднобудування, машинобудування та ракетобудування має відбуватись паралельно з інформаційними та комп'ютерними галузями. Тісна співпраця з Європейським Союзом та Російською Федерацією ключовий фактор в забезпеченні стабільного розвитку галузей та країни.

Література

1. Коваленко І. Знімаємо і переводимо в долари / Експрес. — 2011. № 114. — С. 13.
2. Чухно А. Сучасна фінансово-економічна криза: природа, шляхи і методи її подолання / Економіка України. — 2010. — № 1. — С. 4—19.
3. Чухно А. Сучасна фінансово-економічна криза: природа, шляхи і методи її подолання / Економіка України. — 2010. — № 2. — С. 4—13.
4. Державна програма розвитку внутрішнього виробництва, режим доступу <http://www.kbs.org.ua/files6461743163616.pdf>
5. Статистичний збірник зовнішня торгівля України, режим доступу http://www.ukrstat.gov.ua/druk/katalog/Zovn_torg/zt_10.zip
6. Телевізійна програма «Гроші», режим доступу : http://1plus1.pl.ua/news/groshi_05_03_2011_smotret_onlajn/2011-03-05-657.
7. Платіжний баланс і зовнішній борг України. режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Publication/econom/BALANS/PB_2011_Q1.pdf

Стаття подана до редакції 12.10.2011

УДК 005.591.452:005.332.4

К. В. Стасюкова, аспір. кафедри обліку та аудиту,
Одеська національна академія харчових технологій

ВПЛИВ КЛАСТЕРІВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

АНОТАЦІЯ. У статті висвітлено особливості розвитку поняття «кластер», визначено його місце в системі економіки України, обґрунтовано необхідність створення кластерів та показано їх вплив на конкурентоспроможність продукції.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: кластер, конкурентоспроможність, підприємство, державне управління, виробництво продукції.

АННОТАЦИЯ. В статье освещены особенности развития понятия «кластер», определено его место в системе экономики Украины,

обоснована необхідність создания кластеров и показано их влияние на конкурентоспособность продукции.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: кластер, конкурентоспособность, предприятие, государственное управление, производство продукции.

ANNOTATION: The article highlights the features of the concept of «cluster» defined his place in the economy of Ukraine, justified the need to create clusters and show their impact on competitiveness.

KEY WORDS: cluster competitiveness, enterprise, public administration, production.

Сучасний період економічного розвитку України супроводжується переходом економіки на ринкові принципи господарювання, тобто до ринкових відносин, і формуванням у зв'язку з цим сучасного економічного простору, у якому діють підприємницькі структури. Це вимагає вирішення зовсім нових для них завдань, викликаних кардинальним реформуванням їхньої організації і управління на основі усебічного використання досягнень сучасної управлінської науки і практики — формування високої і стійкої в часі конкурентоздатності.

Загострення екологічної, продовольчої та енергетичної проблем викликає необхідність перебудови економіки України, підвищення конкурентоспроможності продукції. Якщо у часи К. Маркса під конкурентоспроможністю продукції розуміли лише можливість одержання прибутку, то сьогодні цього не достатньо. Отримання прибутку стане можливим, якщо продукція екологічно-чиста та інноваційна.

Підвищити конкурентоздатність харчової продукції неможливо лише у рамках одного підприємства. Виникає потреба удосконалення розвитку суміжних галузей харчової промисловості. Не випадково Майкл Портер дійшов висновку, що в умовах глобалізації галузевий підхід до організації виробництва та управління втрачає свої позиції й на перший план виходять системи кластерної організації взаємозв'язків фірм і організацій, тобто мережевих структур.

Під «кластером» він розумів об'єднання взаємозв'язаних і взаємодоповнюючих підприємств, організацій, установ і пов'язаних з ними за географічною та функціональною ознаками органів державного управління, наукових закладів, різних інфраструктурних складових, працюючих на певній території, з певною метою [4, с. 129].

В умовах ринку кластери є прогресивним інструментом реалізації стратегії нарощення потенціалу регіону. Кластерна модель

дозволяє об'єднати в єдине ціле ресурси та спеціалізацію регіону і на цій основі досягти стратегічних орієнтирів розвитку. Так, на світовому ринку конкурують не держави або окремі компанії, а галузеві групи, що формуються на рівні регіонів у рамках відповідних кластерів.

Проблеми й питання формування кластерної моделі досліджували в своїх роботах провідні вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема, такі як О. Амоша, З. Варналій, М. Войнаренко, В. Геєць, К. Дудкіна, Д. Євтухін, Н. Маракій, А. Мигранян, В. Пономаренко, М. Портер, В. Савченко, С. Соколенко, М. Четирбок, І. Шпак, М. Ярошук та ін. Проте, у сучасній економічній літературі недостатньо уваги приділено питанням використання кластерної моделі.

Кластери є однією з форм організації ведення бізнесу є. Головне, на що націлені кластери — це можливість для бізнесу і для регіону розвиватися не за інерцією. Для бізнесу кластер — це реальна можливість забезпечити собі конкурентоспродатність у майбутньому, тобто, створювати довгострокову стратегію розвитку підприємств на 5—10 років і більше. Кластери складаються з підприємств, спеціалізованих у певному секторі економіки і локалізованих географічно. В економічній системі кластерне об'єднання виконує наступне завдання: сильні підприємства підтягують за собою дрібні. Ключ до успіху кластера — цивілізована конкуренція, рівняння на лідерів, отримання підтримки від лідерів, від адміністративного ресурсу регіону. У період постіндустріальної економіки кластери — групи підприємств, у тому числі середніх і малих, що знаходяться на одній території. Кластери виступають основою ефективного економічного розвитку території регіонів і сприяють ефективності розвитку держави в цілому. Вони відомі віддавна і означають географічну концентрацію професій і підприємств в окремих галузях економіки. Раніше роль кластерів була обмеженою, але з розвитком конкуренції та комплексності сучасного господарства зросли їх обсяги і змістовність. Глобалізація збільшила значення кластерів, оскільки надала підприємствам можливість забезпечити себе в усьому світі капіталом, сировиною і технологіями, розгорнути свою діяльність там, де є найменші витрати, найбільш інтенсивно використовується інтелектуальний потенціал.

Мотивами створення кластерів є:

— забезпечення сировиною власної переробки, оскільки в умовах недосконального ринку організація власного виробництва є менш затратною порівняно з операціями на вільному ринку;

- диверсифікація фінансових ризиків з метою їх зменшення при розміщенні фінансового портфеля;
- контроль процесу сільськогосподарського виробництва для повернення раніше виданих кредитів;
- розширення ринків збуту своєї продукції та сфери діяльності компанії;
- пільгове оподаткування;
- висока конкурентоздатність харчової продукції, оскільки вона виготовлена по екологічно чистим технологіям, які легше контролювати.

Перевагами кластерів є:

а) для підприємства:

- менеджмент — залучення досвідчених фахівців;

- ефективність — більша маневреність власного капіталу, раціоналізація використання ресурсного потенціалу, інтенсифікація та диверсифікація виробництва;

- доступ до фінансів — доступ до пільгових кредитів та до-тацій залучення приватних інвестицій;

- ефект масштабу — ефективне використання ресурсного потенціалу;

- переваг вертикальної інтеграції — поєднання виробництва з переробкою та реалізацією;

- доступ до ринків збуту (об'ємні партії, можливості виходу на експорт), висока конкурентоспроможність продукції;

б) для місцевої громади:

- розвиток соціально-культурного побуту;

- наповнення місцевого бюджету;

в) для працівників об'єднання:

- своєчасна та висока заробітна плата;

- кращі умови праці, техніка безпеки, забезпеченість роботи інвентарем;

- соціальні гарантії;

г) для орендодавця:

- своєчасний розрахунок;

- гарантія збереження та підвищення родючості ґрунту.

На сьогодні, застосування кластерної моделі в Україні є необхідною умовою для виходу з економічної кризи, відродження вітчизняного виробництва, підвищення ефективності інноваційно-інвестиційного розвитку галузей, досягнення високого рівня економічного зростання конкурентоздатності та нарощення стратегічного потенціалу харчової промисловості зокрема.

Таким чином, можна зробити висновок, що конкурентоспроможність підприємства можна підвищити за рахунок створення крупних кластерів, які дозволять випускати дешеву, екологічно чисту продукцію й одночасно отримувати високі прибутки. Все це передбачає втручання держави, яка б направляла, стимулювала харчову промисловість на випуск такої продукції.

Кластери допомагають розв'язати багато соціальних проблем, таких як безробіття, бідність, тому що дозволяють створити додаткові робочі місця і підвищити рівень конкурентоздатності продукції та економіки країни в цілому.

Література

1. *Дорогунцов С., Ральчук О.* Сталій розвиток — цивілізаційний діалог природи і культури // Вісн. НАН України. — 2001. — № 10. — С. 17.
2. *Кара А., Єрохіна Є.* Методика оцінки конкурентоспособности підприємства на ринку / АИМ-Пресс. — 2003. — № 12. — С. 10—19.
3. *Кропивко М. Ф.* Кластерний підхід до управління сільським розвитком. — Стенограма 10—11 квітня 2008 р. — К.: ННЦ, Інститут аграрної економіки УААН, 2008. — С. 126—131.
4. *Портер М.* Международная конкуренция. — М.: Вильямс, 1993. — 496 с.
5. *Портер М.* Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов / пер. с англ. И. Минервина; 2-е изд. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. — 452 с.

Стаття подана до редакції 11.10.2011

УДК: 339.92

Демедюк О. П., здобувач/інженер I кат.
відділу проблем ринкової інфраструктури
та транскордонного співробітництва,
Інститут регіональних досліджень НАН України

РОЗВИТОК НОВИХ ФОРМ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В УКРАЇНІ

АНОТАЦІЯ. Розглянуто процес функціонування Європейських угруповань територіального співробітництва та Об'єднань євро регіональної співпраці в Європейському Союзі. Проведено порівняльний аналіз цих форм співробітництва як нових форм територіальної спів-